

TALI E TO FOLOFOLA 'A E TU'I VAHE FONUA NIUAFO'OU

Tapu mo e 'otua mafimafi 'oku 'afio 'i hotau lotolotonga 'i he 'aho ni. Tapu mo e hau 'o e 'otu tonga KING TUPOU 6 KO E LA'A HOPO 'O E 'OTU FELENITE. TAPU MO KUINI NANASI PAU'U, KOLE PE KEU HUFANGA 'I HE TALA FAKATAPU KUO AOFAKI KA E 'ATA KE FAKAKAKATO E FATONGIA KUO FAKAKOLOA 'AKI E MOTU'A NI, VAKALAHI 'OKU TAU FAKAFETA'I KI HE 'OTUA MAFIMAFI 'OKU KEI MOHETOLO MAI E MATANGI MEI LOLO AKAU, PEA FALALA 'A E 'AHO FAKATA, ALAMUHU E TOA KO FUTU, PIU O FAHEFA MOE OTU MOUNGA.KUO MALU TOKA A VAILAHI 'E KEI TAFENI 'ANI TAPUAKI,KE KEI TOKA MAI PE HONO FINAGALO KI HONO KAKAI 'I HE FUNGA MAKI NI.

VAKALAHI, KUO TUUTAI PEA KUO NAPANGAPANGA MALIE HOTAU 'AHO HE KOLOA KAKAFAPA KUO TO MEI HE HAU 'O TONGA 'I HE 'AHO FAKAHISITOLIA KO ENI, PEA KO E FATOGIA O E MOTU'A NI KE FAI HANO FAKAFETA'I 'ENE FINANGALO KE FAKAAVA 'A E MAA'IMOA NGOUE, TOUTAI MO E NGAAHI KOLOA NGAOHI I TONGA 'A E VAHE FONUA NIUAFO'OU.

VAKALAHI KUO KOLOA'IA E KAINGA 'O E TA'AKI MO E AKA MO E FUNGA VAILAHI 'I HE HA'ELEA 'E HE HAU 'O TONGA 'A HONO FONUA 'E FIFITA FEKITE MO HONO KAKAI, PEA KUO FAKA'ALI'ALI AI E KAU TANGATA FA'A E FUA TOKANGA, KAU FEFINE NIMA MEA'A 'A E O FALEHANGA.'ISA E TELEKAKI MO E PAKEINA 'O NGATAI.VAKALAHI KO E CLIMATE CHANGE PE KO E FELIULIUAKI 'O E 'EA TENE UESIA E NGAAHI SEKITOA LAHI 'O E FONUA NI 'I HE TAPA KEHEKEHE 'I HEETAU MOUI, 'O KAU AI 'A E TOE LAHI MO MALOHI ANGE 'A E NGAAHI FAKATAMAKI FAKAENATULA, HAGE KOE AFAA, MA'OLUNGA ANGE 'A E TAHI, TOE UESIA MO TOE LAHI ANGE E TAU NGAAHI NGOUE KAU AI 'A E UESIA 'A E LAHI ETAU ME'ATOKONI KE TOFUHIA AI A HONO KAKAI PE KO IA OKU ILOA FAKAPAPALANGI KO E FOOD SECURITY.

VAKALAHI NEOGO 'OKU FAKAMAMANI LAHI 'A E PALOPALEMA NI PEA NGALI FU'U LAHI 'A E NGAAHI KOLENI, KA 'OKU 'IAI PE AE AMANAKI PEA KUOPAU KETAU NGAUE FAKATAHA 'O 'IKAI KO E NGOUE PE MO E TOUTAI, KA KE NGAUE FAKATAHA MOE TAF'A'KI MO'UI KI HE NGAAHI MAHAKI OKU NE UESIA ETAU NGAAHI ME'ATOKONI, MOE LILIU 'A E 'EA, NGAUE FAKATAHA MO E POTUNGAUE AKO KETAU MA'U HA POTO MO HA 'ILO LELEIANGE KETAU 'ILO KI HE PALOPALEMA NI.PEA KETAU TOE TOKANGA MAKEHE ANGIE KI HONO LEHHILEHI'I MO TOKANGA'I HOTAU 'A TAKAI,OKU TOE FIEMAU FOKI KE TAU NGAUE MOE VA'A FAKATAMAKI FAKAENATULA KE TAU MATEUTEU AGNE KI HE NGAAHI HA'AHA'A 'O NATULA KO E UHI PE K E FEMALIULIUAKI 'O E 'EA, KAE'UMA'A E MA'U'ANGA IVI KE FAKASIISII E TATANAKI E KASA KONA KI HOTAU 'ATAKAI 'A IA KO E TUPU'ANGA IA KO ENI AE FELIULIUAKI 'A E 'EA.

VAKALAHI KE LAVA LELEI 'A E NGAAHI TAUMU'A NI KUOPAU KE NGAUE FAKATAHA 'A E PULE'ANGA MO E NGAAHI SEKITOA TAAUTAHA PEA PEHE FOKI MOE NGAAHI SIASI. KO E NGAAHI NGAUE 'OKU FAI MO FOKOTU'U, OKU KAU HENI 'A E FENGAUEAKI MOE PULE'ANGA SIAINA KE FAKAHOKO E FAKATOTOLO KI HA FOUNGA KE FAKALAKALAKA 'A E FAAMAI E LAPILA PEA MOHONO VAKAI'I HA IKA LALAHI ANGE KE LAVA 'O FAAMAI MO TAUHI 'I VAILAHI.OKU IAI MOE FAKATUOTUA 'AE POTUNGAUE KI HAANAU KAU OFISA KE FAIFATONGIA 'I HE MOTU NI KENE TOKANGAEKINA HONO UKI E TO 'O E FANAKIO, LOU'AKAU MO E HIAPO. 'OKU TEU FOKI KE FOKOTUU MOE U MEANGAUE FO'OU 'I NIUAFO'OU NI, KE FUA'AKI E MATANGI, LAHI E 'UHA MOE NGAAHI ALA ME'A PEHE KE LELEIANGE 'ETAU 'ILO MO KAKATO E 'A ENGAHI FAKAMATALA MAHU'INGA KO ENI.

VAKALAHU 'OKU 'IAI E TOKANGA MAKEHE KI HE MA'U'ANGA IVI 'A E FONUA NI PE'A 'OKU KAU HENI HONO TEU FOKOTU'U MO FAKALELEI'I 'OE NGA'HI MA'U'ANGA 'UHILA MEI HE LA'A 'I HE NGA'HI 'API 'O E MOTU NI, KAE'UMA'A E NGA'HI MAAMA HALA MEI HE IVI 'O E LA'A HE NGA'HI HALA . KO E KONGA LAHI E TOKANGA KE FEUNGA MO TAAU 'A E ME'ATOKONI MO E VAKAI KI HE VAI, PE'A OKU TEU FAKAHOKOE POLOSEKI 'OKU FAKAPAANGA 'E HE PANGIKE 'ESIA KE TEKE HONO NGAUE'AKI E VAI MEI HE NGA'HI VAI 'O E MOTU NI, HANGE KO E VAI INU MOE NGA'HI FIEMA'U FAKA'API KE MOU VAKAI NAA LAVA 'O LILIU KE MA'AMA'A ANGE KE LAVA HONO KAKAI NI 'O INU MEI AI.VAKALAHU 'OKU FAI MOE TOKANGA MAKEHE KI HE VANILA MO E KAVA KA E MAKATU'UNGA ENI 'I HE LELEI 'A E PROJECT ME I HE IFAD KA E TOE TO KE LELEI ANGE MO LAHI ANGE 'O HOKO KO HA MA'U'ANGA MO'UI..KA 'OKU MAHU'INGA ENI KE TOE LAHI ANGE 'A E NGA'HI MA'U'ANGA MO'UI KEHEKEHE 'A HONO KAKAI 'I HE FU'U MAKA NI. 'OKU MAHINO FOKI 'A E NGA'HI NGAUE KO ENI KE FAKALELEI'I 'A E FETU'UTAKI PE'A 'OKU FAI E NGAUE NA'A LAVA 'O TU'U HA ME'ANGAUE KE FUA 'A E PE'AU 'I HE TAULANGA TA'AKI MO E AKA NA'A TOKONI KI HE FEFOLAU'AKI KE NAU 'ILO PE 'OKU FE'UNGA KE FAKATU'UTA KI MU'A PE'A NAU TOKI FOLAU MAI KI HE TAULANGA NI.

VAKALAHU 'OKU 'IKAI HA LEA IA 'E TAAU KE FAKAHAA'I ATU 'A EMAU FIEFIA MO HOUNGA'IA 'I HE'ENE FINAGALO KE NE FAKAKOLOA 'A ENE MAA'IMOA,PE'A 'OKU 'IKAI KEU OFO AI HE KO E MAA'IMOA PE ENI 'A FALELAHI TALU MEI HE KUONGA HONO TOLU KUO TAU TU'UMALIE AI 'I HE 'AHO NI. 'OKU PEHE FOKI 'A EMAU 'AMANAKI 'E HOKOHOKO ATU 'A E MAA'IMOA NI 'O TAKI AIPE 'EHE 'AFIO NA. FAKATAUANGE PE KE KEI MONIMONUMONITONU AIPE 'A E PULE 'A HA'AMOHEOFO 'O TUPUTUPU'A. LEVELEVA E MALANGA KAU TATAU ATU.